Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettevõtete üleminek kui kestliku taastumise edendaja VKEde sektoris“

(omaalgatuslik arvamus)

(2022/C 486/02)

Raportöör: **Mira-Maria KONTKANEN**

Täiskogu otsus	20.1.2022
Õiguslik alus	kodukorra artikli 32 lõige 2 – omaalgatuslik arvamus
Vastutav sektsioon	ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	8.9.2022
Vastuvõtmine täiskogus	21.9.2022
Täiskogu istungjärk nr	572
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	143/0/0

1. **Järeldused ja soovitused**

1.1. Ettevõtete üleminek on oluline strateegiline protsess, mis tagab ettevõtete järjepidevuse ja tööhõive. Seepärast teeb Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi „komitee“) ettepaneku, et Euroopa Liidu (EL) ning liikmesriikide majanduse taastamise ja majanduskasvu poliitikas tuleks omistada ettevõtete ülemineku edendamisele tugev roll.

1.2. Ettevõtete üleminek kaitseb sotsiaalset struktuuri maapiirkondades, kus mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad on tugevalt esindatud. Ettevõtete ülemineku hästitoimivate ökosüsteemide ja tugiteenuste väljaarendamine on oluline maapiirkondade ja ühest tööstusharust sõltuvate piirkondade elatusvahendite ja majanduse säilitamiseks. Komitee leiab, et seda tuleks arvesse võtta ELi maapiirkondade pikaajalise visiooni elluviimisel ja ELi maaelu arengu tegevuskavas.

1.3. Ettevõtete edukas üleminek kaitseb olemasolevaid töökohti ning loob töötajate jaoks uusi tööalaseid võimalusi ja tulevikuväljavaateid töö järjepidevuse ja kutsealase arengu osas. Komitee julgustab liikmesriike jagama parimaid tavasid selle kohta, kuidas edendada ettevõtete üleminekut töötajatele, näiteks ühistu vormis ([1]) või muus töötajate omanduses oleva sotsiaalse ettevõtte vormis.

1.4. Mida varem ettevõtjad üleminekuks valmistuvad, seda edukamad üleminekud üldiselt on. Liikmesriigid peavad tõhustama oma teadlikkuse suurendamise meetmeid ettevõtete ülemineku vallas ning valmistama ettevõtteid ja muid tugiorganisatsioone ette edendama ja toetama mikroettevõtjate ja VKEde üleminekut. Samuti kutsub komitee liikmesriike üles võtma kasutusele mikroettevõtjate ja VKEde varajase hoiatamise mehhanismid ([2]) ja neid edasi arendama, et toetada ettevõtete vastupanuvõimet, elujõulisust ja lõppkokkuvõttes üleminekusuutlikkust.

1.5. Olemasoleva ettevõtte omandamist tuleks alustavatele ettevõtjatele aktiivselt propageerida sama atraktiivse võimalusena nagu iduettevõtjaks olemist. Ettevõtte ostmist ja õigusjärglust käsitlev oskusteave peaks kesk- ja kõrghariduses olema ettevõtlusõppe osa. Seepärast kutsub komitee üles töötama välja stiimuleid väikeettevõtete ülemineku jaoks noortele ettevõtjatele. Sellised stiimulid võiksid hõlmata teadlikkuse suurendamist, nõustamisteenuseid, juhendamist ja juurdepääsu

([1]) Näiteks Prantsusmaal on olemas raamistik, et korraldada ja hõlbustada ettevõtete üleminekut töötajatele ning tugevdada piirkondade majandustegevust, hõlbustades mikroettevõtjate ja VKEde üleminekut.

([2]) Varajase hoiatamise mehhanism on finantsraskustes ettevõtete nõustamis- ja tugiteenus, mille eesmärk on varajane sekkumine, et hoida ära elujõuliste ettevõtete pankrot.

rahastamisele. Samuti võiks veelgi tugevdada noorte ettevõtjate arusaamist sotsiaaldialoogist, tagamaks et ettevõtete üleminek on edukas kõigi sidusrühmade jaoks. Peale selle tuleks praegu liiga väheste naisettevõtjate hulga suurendamiseks välja töötada täiendavad ettevõtete ülemineku stiimulid naisettevõtjatele.

1.6. Rahastamine takistab jätkuvalt ettevõtete edukat üleminekut ja enamike üleminekute jaoks on vajalik väline rahastamine. Komitee soovitab tungivalt igal liikmesriigil tagada selliste finantsasutuste olemasolu, kes toetavad mikroettevõtjate ja VKEde üleminekut, näiteks abistades pangalaenu tagatisega.

1.7. Komitee soovitab liikmesriikidel luua riiklikud ettevõtete üleminekule pühendunud sidusrühmade foorumid, milles on esindatud nii avaliku kui ka erasektori sidusrühmad. Ettevõtete ülemineku foorumid pakuvad süstemaatilist ja pikaajalist lähenemisviisi ettevõtete ülemineku edendamiseks. Samuti loovad need keskkonna riiklike ekspertide pidevaks dialoogiks ja tagavad vahendite tõhusama kasutamise.

1.8. Komitee arvates tuleks kõikides ELi liikmesriikides välja töötada ettevõtete ülemineku veebiplatvormid ja need peaksid olema kättesaadavad ka mikro- ja väikeettevõtetele. Tuleks edendada liikmesriikide eri veebiplatvormide omavahelisi seoseid ja koostoimet ning Euroopa Komisjon võiks hõlbustada ELi erinevate internetipõhiste kauplemiskohtade omavahel sidumist.

1.9. Andmed ettevõtete ülemineku kohta on sageli killustunud, ebapiisavad ja aegunud ega ole ELi liikmesriikide vahel võrreldavad. Seepärast soovitab komitee komisjonil ja liikmesriikidel jätkata ettevõtete ülemineku andmebaasi täiustamist.

1.10. Välja tuleks töötada ettevõtete ülemineku olukorra regulaarse läbivaatamise süsteem Euroopas, näiteks kogu ELi hõlmava ettevõtete ülemineku baromeetri vormis, mis annaks oma panuse ka tõenduspõhisesse poliitikakujundamisse. Iga-aastast ELi VKEde assambleed tuleks kasutada regulaarse arutelude ja kogemuste jagamise foorumina mikroettevõtjate ja VKEde ülemineku küsimustes. Ühtlasi tuleks kaaluda erinevaid teadlikkuse suurendamise algatusi, näiteks riikliku ja/või Euroopa ettevõtete ülemineku nädala sisseseadmine.

2. **Sissejuhatus**

2.1. Edukate üleminekute arvu suurenemine tooks otsest kasu tööhõivele, talitluspidevusele ja Euroopa majandusele tervikuna. Euroopa tuleviku konverentsi ettepanekute ([3]) kohaselt aitab ettevõtete üleminek luua vastupanuvõimelisemat ja sidusamat ühiskonda.

2.2. Ettevõtete üleminek moodustab üha olulisema ja loomulikuma osa mikroettevõtjate ja VKEde strateegilisest arengust, uuenemisest ja kasvust. Kuna Euroopa elanikkond vananeb ja ettevõtlusest loobuda kavatsevate ettevõtjate arv suureneb, muutub ettevõtete edukas üleminek Euroopa mikroettevõtjate ja VKEde majandussektori jaoks üha olulisemaks.

2.3. Igal aastal antakse kogu Euroopas üle ligikaudu 450 000 ettevõtet, kus töötab kokku 2 miljonit töötajat. Hinnanguliselt on igal aastal ligikaudu 150 000 ettevõtte puhul oht, et üleminek ei ole edukas, mis seab ohtu ca 600 000 töökohta. Kõige väiksemad ettevõtted on ebaõnnestunud üleminekute suhtes kõige haavatavamad ([4]).

([3]) Euroopa tuleviku konverents, aruanne lõpptulemuse kohta, mai 2022.
([4]) Euroopa Komisjon, „Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy“, 2011.

2.4. Ettevõtete üleminek võib olla keerukas protsess tulenevalt finants-, juhtimis-, regulatiiv-, haldus- ja turuprobleemidest, näiteks ostjate ja müüjate kokkuviimine. Samal ajal toimub enamus kõigist ettevõtete üleminekutest piiratud vahenditega mikroettevõtetes. Üleminek on sageli keerulisem väikeste ettevõtete puhul, kus ametisoleval omanikul on domineeriv roll ([5]).

2.5. Ettevõtete ülemineku hästitoimiv ökosüsteem on eduka ülemineku jaoks hädavajalik ja aitab luua dünaamilise ettevõtete ülemineku turu. Ettevõtete ülemineku ökosüsteemid hõlmavad mitmesuguseid avaliku ja erasektori sidusrühmi: ostjad, müüjad, õiguseellased, õigusjärglased, ärinõustajad, näiteks ärimaaklerid, raamatupidajad, juristid ja konsultandid, vahendajad, finantsasutused, ettevõtluse tugiorganisatsioonid, poliitikakujundajad ja teadusringkonnad. Teadlikkuse suurendamise meetmed, mille eesmärk on suurendada valmisolekut ettevõtete üleminekuks, on ökosüsteemi oluline osa. Ka praegu on ettevõtete ülemineku maastik liikmesriikide ja ühe liikmesriigi piirkondade lõikes väga erinev, mis jätab ruumi vastastikuseks õppimiseks ja ettevõtete ülemineku ökosüsteemide täiustamiseks kogu Euroopas. Kuid lõplik vastutus ülemineku eest lasub alati ettevõtjal.

2.6. Eduka omanikuvahetuse tulemuseks võib olla vastupidavam, innovaatilisem ja konkurentsivõimelisem ettevõte. Kui uute omanikega ettevõtted võtavad rohkem kasutusele rohelisi ja digitaalseid ärimudeleid, aitab ettevõtete üleminek kaasa ka mikroettevõtjate ja VKEde sektori rohe- ja digipöördele.

2.7. COVID-19 pandeemia on samuti toonud esile vajaduse tugevdada Euroopa ettevõtete vastupanuvõimet ja tagada valmisoleku parem kavandamine. Edukaks üleminekuks peaksid ettevõte ja selle ärimudel olema elujõulised ja vastupanuvõimelised välistele šokkidele. Eduka ülemineku võimalusi suurendavad rahaline usaldusväärsus ja vastupanuvõime.

3. **Taust**

3.1. Ettevõtete üleminek on olnud osa ELi ettevõtluspoliitikast alates 1990. aastate algusest. 1994. aastal koostas Euroopa Komisjon soovituse, ([6]) et parandada liikmesriikides ettevõtete ülemineku raamtingimusi. Soovituses pakuti liikmesriikidele välja mitmeid meetmeid üleminekuks valmistuvate ettevõtete olukorra parandamiseks. Need meetmed hõlmavad teadlikkust ja valmisolekut suurendavaid meetmeid, ettevõtete ülemineku finantskeskkonna parandamist, õiguslike võimaluste avamist restruktureerimiseks, õiguslike vahendite pakkumist partnerluse järjepidevuse tagamiseks partneri või omaniku surma korral, selle tagamist, et pärandi- ja kinkemaksud ei takistaks üleminekut, ning ettevõtete kolmandatele isikutele ülemineku hõlbustamist asjakohaste maksueeskirjade kaudu.

3.2. Seejärel vaatas komisjon soovituse 2006. aastal läbi ja avaldas teatise ([7]) „Ühenduse Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade kava rakendamine. Ettevõtete üleminek – järjepidevus läbi uue alguse“. Läbivaatamise käigus rõhutati, et 1994. aasta soovituse rakendamine nõuab veel lisajõupingutusi. Lisaks üleskutsele rakendada 1994. aasta soovitust esitati 2006. aasta teatises lisasoovitused ettevõtete ülemineku edendamiseks, näiteks ettevõtete üleminekule suurema poliitilise tähelepanu pööramine, spetsiaalse toe ja juhendamise pakkumine, läbipaistvate ülemineku turgude korraldamine ning riikliku, piirkondliku ja kohaliku tugitaristu rakendamine ülemineku soodustamiseks.

3.3. 2013. aastal hindas komisjon 2006. aasta soovituste edenemist. Üldine järeldus oli see, et alates 2006. aasta teatisest ei ole ettevõtete ülemineku raamistiku parandamiseks kavandatud meetmete elluviimisel tehtud piisavaid edusamme. Hindamisel tuvastati puudused muu hulgas sellistes valdkondades nagu kolmandate isikute ja töötajate maksustamissüsteem ning sihtotstarbeliste toetus- ja rahastamisalgatuste pakkumine. Hindamisel juhiti tähelepanu ka sellele, et erinevalt idufirmade poliitikast ei ole ettevõtete üleminekule ELi ja liikmesriikide tasandil pööratud piisaval määral poliitilist tähelepanu.

([5]) Euroopa Komisjoni teatis „Ühenduse Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade kava rakendamine. Ettevõtete üleminek – järjepidevus läbi uue alguse“, 2006, COM(2006) 117 final, lk 4.

([6]) Komisjoni 7. detsembri 1994. aasta soovitus väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ülemineku kohta (94/1069/EÜ).

([7]) Euroopa Komisjoni teatis „Ühenduse Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade kava rakendamine. Ettevõtete üleminek – järjepidevus läbi uue alguse“, 2006, COM(2006) 117 final.

3.4. 2020. aastal avaldas komisjon ELi VKEde strateegia, ([8]) kinnitades veel kord oma kohustust jätkata tööd ettevõtete ülemineku hõlbustamiseks ja toetada liikmesriike nende püüdlustes luua üleminekusõbralik ettevõtluskeskkond. Viimasel ajal on komisjon keskendunud ettevõtete ülemineku tõendusbaasi parandamisele, avaldades 2021. aastal sellekohase aruande ([9]). Komisjoni meetmeid ja ELi rahastatavaid häid tavasid saab jälgida komisjoni veebisaidil ([10]).

3.5. Komitee on tunnistanud ka mikroettevõtjate ja VKEde ülemineku tähtsust ning kutsub üles rakendama kiireid meetmeid, et lihtsustada ja soodustada seda mõistlike kuludega ([11]). Arvamuses ELi VKEde strateegia kohta kutsub komitee üles pöörama eritähelepanu ka mikroettevõtjate ja VKEde piiriülesele üleminekule, et käsitleda sellise üleminekuga seotud suuri kulusid ja riiklike eeskirjade märkimisväärset erinevust ([12]). Komitee järelarvamuses ELi VKEde strateegia kohta ([13]) kirjeldatakse ettevõtete eduka ülemineku potentsiaali muuta äritegevus digitaalsemaks ja kestlikumaks kooskõlas ELi rohe- ja digipöörde eesmärkidega.

4. **Üldised märkused**

4.1. Euroopa demograafiliste suundumuste ja vananevate ettevõtjate tõttu on ettevõtete üleminek mikroettevõtjate ja VKEde jaoks üha olulisem teema. Ligikaudu 90 % ettevõtete üleminekust toimub mikroettevõtetes ([14]).

4.2. Edukate üleminekute arvu suurenemine tooks otsest kasu Euroopa majandusele. Võrreldes idufirmadega läheb edukalt üleantud ettevõtetel paremini püsimajäämise, käibe, kasumi, innovaatilisuse ja tööhõive vallas ([15]). Euroopa Komisjoni andmetel säilib olemasolevates ettevõtetes keskmiselt viis töökohta, samal ajal kui idufirmades luuakse keskmiselt ainult kaks töökohta ([16]). Seega on ettevõtete ülemineku edendamine parim võimalus soodustada ettevõtluse kasvu.

4.3. Ettevõtete üleminek kaitseb sotsiaalset struktuuri maapiirkondades, kus mikroettevõtjad ja VKEd on tugevalt esindatud. Hinnanguliselt asub vähemalt üks kolmandik Euroopa mikroettevõtjatest ja VKEdest maapiirkondades. Nad tagavad nende piirkondade majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse oma teenuste kaudu kodanikele, tarbijatele ja kohalikule majandustegevusele ning nende pakutava tööhõive kaudu ([17]). Ettevõtete üleminek aitab vältida kohalike käsitöönduslike teadmiste kadumist. Sageli annab kohalik käsitöö- ja jaekaubandussektor positiivse panuse tarbijavaliku mitmekesistamisse turul, pakkudes alternatiivi ühetaolistele jaekaubanduskettidele. Tarbijate jaoks tähendab edukas üleminek, et jätkub – sageli täiustatud – teenuste ja toodete pakkumine. Oluline on arendada välja ettevõtete ülemineku hästitoimivad ökosüsteemid ja tugiteenused, et säilitada ühest tööstusharust sõltuvate piirkondade ja maapiirkondade elatusvahendid ja majandus. See on eriti tähtis eelkõige põllumajandus- ja toiduainete töötlemise sektoris. Edukas üleminek pakub ka võimalust rohe- ja digipöörde kiirendamiseks maapiirkondades omandiõiguse ülemineku teel toimuva ümberkujundamise kaudu. Komitee leiab, et ettevõtete ülemineku ökosüsteemide ja tugiteenuste väljaarendamine peaks olema osa ELi maapiirkondade pikaajalise visiooni ja ELi maaelu arengu tegevuskava elluviimisest.

([8]) Euroopa Komisjoni teatis „VKEde strateegia kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks“, 2020, COM(2020) 103 final.
([9]) Euroopa Komisjon, Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtjate Rakendusamet, „Improving the evidence base on transfer of business in Europe: final report“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021.
([10]) ec.europa.eu/growth/smes/supporting-entrepreneurship/transfer-businesses_en.
([11]) ELT C 197, 8.6.2018, lk 1.
([12]) ELT C 429, 11.12.2020, lk 210.
([13]) ELT C 194, 12.5.2022, lk 7.
([14]) Euroopa Komisjon, EASME, „Improving the evidence base on transfer of business in Europe: executive summary“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021.
([15]) Tall, Varamäki & Viljamaa „Business Transfer Promotion in European Countries“, Seinäjoki 2021, lk 8.
([16]) Euroopa Ühenduste Komisjon (2006), „Ettevõtete üleminek – järjepidevus läbi uue alguse“, Brüssel, lk 3.
([17]) Euroopa Käsitööettevõtjate ning Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtjate Keskliit, seisukoht ELi maapiirkondade pikaajalise visiooni kohta, aprill 2022.

4.4. Ettevõtete ülemineku edendamine on kasulik ka töötajate jaoks, sest see säilitab töökohti ja talitluspidevust. Eelkõige mikroettevõtjate ja VKEde puhul on töötajad kõige väärtuslikum vara, mis läheb üle uuele omanikule. Seepärast on ettevõtete ülemineku korral oluline kindlustada töötajate heaolu. Sageli lähenevad uued omanikud üleminekule entusiasmiga, et äritegevust edendada ja kasvatada. See tähendab ka töötajatele paremaid tulevikuväljavaateid töö järjepidevuse ja kutsealase arengu seisukohast. Komitee julgustab liikmesriike jagama parimaid tavasid seoses üleminekuga, mille puhul töötajad saavad jätkata töötamist ja ettevõtte tegevust arendada, võttes oma ettevõtte üle näiteks ühistu vormis või muus töötajate omanduses oleva sotsiaalse ettevõtte vormis, ([18]) mis on tõestanud oma vastupanuvõimet kriisiolukordades. Sotsiaaldialoogi ja eelneva teavitamise edendamine hõlbustab ka töötajatepoolset väljaostu. See on kooskõlas komitee arvamusega INT/925, ([19]) milles rõhutatakse, et töötajatepoolne väljaost on hea tava ettevõtete taaselustamiseks kriisiolukorras ja ka selliste VKEde edasiandmiseks, mille omanikel ei ole töö jätkajat.

4.5. Ettevõtete ülemineku edendamisele tuleb ELi ja liikmesriikide majanduse taaste- ja majanduskasvu poliitikas omistada tugev roll. Komitee kiidab heaks komisjoni ja ettevõtete ülemineku edendamise organisatsioonide, näiteks Transeo ([20]) pikaajalised ja strateegilised jõupingutused luua Euroopas üleminekusõbralikum keskkond. Siiski on siin veel arenguruumi. Tähelepanumäär, ettevõtete ülemineku ökosüsteemi praegune üldine toimivus ja ettevõtete ülemineku edendamise meetmete ulatus varieerub liikmesriikide lõikes märkimisväärselt. Kiiresti arenevas ärikeskkonnas peavad ettevõtjad kasutama ära kasvuvõimalusi nii ettevõttesiseselt kui ka ettevõtete omandamise kaudu. Kaaluda tuleks erinevaid omandiõiguse ülemineku võimalusi, sealhulgas põlvkonnavahetus, juhtkonnapoolne sisse- ja väljaost, strateegiline omandamine ja töötajatepoolne väljaost.

4.6. Selleks et Euroopa üleminek digi- ja rohemajandusele oleks edukas, tuleb sellesse kaasata ka mikroettevõtjaid ja VKEsid. Ettevõtete üleminek on loomulik viis muuta mikroettevõtjate ja VKEde ärimudel keskkonnahoidlikumaks ja digitaalsemaks, toetades nende digi- ja rohepööret. Eduka omanikuvahetuse tulemuseks võib olla vastupidavam, innovaatilisem ja konkurentsivõimelisem ettevõte. Samuti on ressursitõhususe seisukohast sageli keskkonnasõbralikum omandada olemasolev ettevõte koos selle tootmisvahenditega kui osta uued tootmisvahendid.

4.7. Eriti kui ettevõte antakse üle vananevalt ettevõtjalt nooremale, on tõenäoline, et noorel ettevõtjal on paremad võimalused uute tehnoloogiate, tootmismeetodite ja kestlike ärimudelite integreerimiseks omandatud ettevõttesse. Seepärast kutsub komitee üles töötama mikroettevõtjate ja VKEde noortele ettevõtjatele üleminekuks välja lisastiimuleid, näiteks teadlikkuse suurendamine, nõustamisteenused, juhendamine ja juurdepääs rahastamisele. Samuti võiks nt sotsiaaldialoogi moodulite kaudu ettevõtluskoolituse raames veelgi parandada noorte ettevõtjate arusaamist sotsiaaldialoogist. Ettevõtjana tegutsemise alustamist olemasoleva ettevõtte omandamise kaudu tuleks aktiivselt propageerida sama atraktiivse võimalusena nagu iduettevõtjana alustamist. Peale selle tuleks praegu liiga väheste naisettevõtjate hulga suurendamiseks välja töötada täiendavad ettevõtete ülemineku stiimulid naisettevõtjatele.

4.8. Valdav enamus ettevõtete üleminekutest vajab välist rahastamist. Finantssektori suurenevate regulatiivsete nõuete tõttu tuleb esile tõsta kaht peamist rahastamisvahendit, mille abil edendada ettevõtete üleminekut. Esiteks valitseb selge vajadus tagatiste järele ettevõtete ülemineku pakettide rahastamiseks. Üha suurem osa ettevõtte varadest on aga immateriaalse väärtusega ja pangandussektor peab järgima üha rangemaid reegleid. Igal liikmesriigil on vaja ettevõtjat või organisatsiooni, kes annab pangalaenudele tagatise. Teiseks suurendab ELi õigusraamistiku väljatöötamine nõudlust omakapitali kaudu rahastamise järele. On mitmeid ostjaid, kes oleksid pädevad juhtima sihtettevõtet, kuid kellel puudub rahastamiseks piisav omakapital. Komitee kutsub komisjoni tungivalt üles võtma proaktiivse rolli, et edendada mõlema nimetatud rahastamisvahendi arendamist liikmesriikides.

([18]) Näiteks töötajate ühingud (*sociedades laborales*) Hispaanias.
([19]) ELT C 286, 16.7.2021, lk 13.
([20]) Transeo on rahvusvaheline mittetulundusühing, mis ühendab väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ülemineku ja omandamise valdkonna eksperte Euroopast ja mujalt.

4.9. Tulevikus antakse üha rohkem pereomandis olevaid mikroettevõtjaid ja VKEsid üle kolmandatele isikutele. Kolmandatest isikutest ostjate ligimeelitamiseks peab ettevõte olema elujõuline, kulutõhus ja atraktiivne. Mida varem ettevõtjad üleminekuks valmistuvad, seda edukam üleminek üldiselt on. Liikmesriigid peavad tõhustama oma teadlikkuse suurendamise meetmeid ettevõtete ülemineku vallas ning valmistama ettevõtteid ja muid tugiorganisatsioone ette edendama ja toetama mikroettevõtjate ja VKEde üleminekut. Varajase hoiatamise toetus, mida pakutakse finantsraskustes olevatele ettevõtetele, võib olla oluline ka selleks, et aidata ettevõtjatel taastada ettevõtte rahaline elujõulisus ja valmistada seda ette üleminekuks. Seepärast kutsub komitee liikmesriike üles võtma kasutusele mikroettevõtjate ja VKEde varajase hoiatamise toetusmehhanisme ja neid edasi arendama.

Hiljutises uuringus ettevõtete ülemineku edendamise kohta Euroopa riikides ([21]) tutvustatakse liikmesriikides kasutatavaid ettevõtete ülemineku edendamise tavasid, mida võiks samal viisil rakendada ka teistes riikides. Komitee toetab uuringus liikmesriikidele antud soovitust luua riiklikud ettevõtete üleminekule pühendunud sidusrühmade foorumid, kus on esindatud nii avaliku kui ka erasektori sidusrühmad. Sidusrühmade koostöö on vajalik kõikidel tasanditel – piirkondlikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Ettevõtete ülemineku foorumid pakuvad riiklike ekspertide pideva dialoogi kaudu süstemaatilist ja pikaajalist lähenemisviisi ettevõtete ülemineku edendamiseks ning tagavad vahendite tõhusama kasutamise. Lõppkokkuvõttes võiks erinevate riiklike foorumite vahel luua piiriülese dialoogi, mida edendaks Euroopa Komisjon ja mille eesmärk oleks jagada parimaid tavasid ettevõtete ülemineku edendamise valdkonnas ELi liikmesriikides.

4.10. Komitee soovitab liikmesriikidel ettevõtete ülemineku edendamiseks täiel määral ära kasutada digitehnoloogiat. Ettevõtete ülemineku veebiplatvormid, mida valdavad ja haldavad enamasti erasektori sidusrühmad, tuleks välja töötada kõikides liikmesriikides ning need peaksid olema kättesaadavad ka mikro- ja väikeettevõtetele. Tuleks edendada liikmesriikide eri veebiplatvormide omavahelisi seoseid ja koostoimet ning Euroopa Komisjon võiks hõlbustada juurdepääsu erinevatele internetipõhistele kauplemiskohtadele liikmesriikides. Lisaks on kasvamas ettevõtete piiriüleste üleminekute arv väikeettevõtete seas. Riiklike veebiplatvormide parem koostöö oleks kulutõhus viis, kuidas väikeettevõtted saaksid uurida võimalikke sihtomanikke teistes liikmesriikides.

4.11. Ettevõtete üleminekut käsitleva eduka Euroopa poliitikakujundamise jaoks on vaja paremat andmekogumist. Siiani on ettevõtete üleminekut käsitlevad andmed killustunud ega ole võrreldavad. Komitee soovitab komisjonil ja liikmesriikidel astuda soovitatud samme, et täiustada ettevõtete ülemineku andmebaasi. Neid meetmeid kirjeldati hiljutises aruandes „Improving the evidence base on transfer of business in Europe“ ([22]). Samuti soovitab komitee välja töötada kogu ELi hõlmava ettevõtete ülemineku baromeetri, mille põhjal koostataks iga nelja aasta järel aruanne, et anda panus tõenduspõhisesse poliitikakujundamisse, mille aluseks on täiustatud andmed. Kaaluda tuleks ka erinevaid teadlikkuse suurendamise algatusi, näiteks riikliku ja/või Euroopa ettevõtete ülemineku nädala sisseseadmine.

4.12. Komitee teeb ettepaneku, et lisaks andmekogumise parandamisele peaks komisjon korrapäraselt läbi vaatama ettevõtete ülemineku olukorra Euroopas. Iga-aastast ELi VKEde assambleed tuleks kasutada regulaarse arutelude ja kogemuste jagamise foorumina mikroettevõtjate ja VKEde ülemineku küsimustes.

Brüssel, 21. september 2022

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG

([21]) Tall, Varamäki & Viljamaa „Business Transfer Promotion in European Countries“, Seinäjoki 2021, lk 8.

([22]) Euroopa Komisjon, Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtjate Rakendusamet, „Improving the evidence base on transfer of business in Europe: final report“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021.